

A román stílusú építészet

1. Eredete: Kora-keresztény és karoling építészetből Franciaország és Németország területeiről.

2. Történelmi háttér

- Németországban: német-római császárság ideje (császárok és pápák közötti háború)
- Franciaországban: keresztves hádjáratok szerzetesrendek (premontrei, ciszter)
- Anglia: dán királyok uralma után Normandia hercege által Vilmos erdösti meg az angolszászokat.
- Itália: önálló városállamok: Pisa, Genova, Firenze, Venecia

- Magyarország: István államszervezet keresztény vallás felvétele

3. Kultúra jellemzése

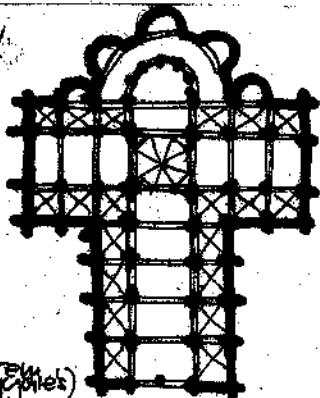
- tudomány megerősödés
- vallásos harcok mindenütt
- vallásos irodalom, szentek legendái, kódexek, Biblia
- művészetben: képzőművészet, építelmélet, bronz, kódex illusztrációk, miniatúrák, textilművészet, domborművek

4. Építészeti feladatok

- templomok, kolostorok
- keresztelőkápolnák
- harangtoronyok
- temetőkápolnák, csontházak
- városok védelmére
- várak
- középületek

templomok:

- kereszthajó
- négyzet
- szentély
- sekrestye
- szentélyek körüli
- szentély körüli
- attemplom

kolostorok: kerengő, karoltalan terem (apátság), ebédlő, háló, háziipari, konyha, kert.

Orvosi, kórház

várak: donjon, lakótorony, torny, torony (fallasz), kapuk, várak, gyűlölet, lakótorony, falzsírok

városok: közművelés, tetlen rendezésben, városok, középületek: templom, városok, városok, városok

falvak: erdőtemplomok, lakóházak, igénytelenek

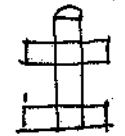
5. Emlékek

Németországban: Szent Római Császárság, Otto kor, XI. század, frank császárok (szászai), XI. század, román

háromhajós szentmenyház

- ✓ Tildesheim dom
- ✓ Worms székesegyház
- ✓ Speyer székesegyház
- ✓ Wartburg vár

ket kereszthajó

Franciaországban: területenként különböző stílus

- ✓ Cluny: harmadik bencés apátság templom
- ✓ Vézelay: Sainte-Madeleine bencés
- ✓ Fontenay: ciszter templom (szelvényfalva)
- Arles: Saint-Trophime templom
- Perigueux: Saint-Front kolostor
- Clermont-Ferrand

Anglia: egyszerű timpanok, szelvényfalva

Spanyolország: Santiago de Compostela

Itália: erdő antik hatás, műszaktalak, marionberakok a homlokzaton, keresztelőkápolnák, harangtoronyok

- ✓ Milano: San Ambroggio
- ✓ Pisa: Campanile, Dom, Battistero
- ✓ Firenze: Battistero, San Miniato al Monte
- ✓ Verona: San Zeno

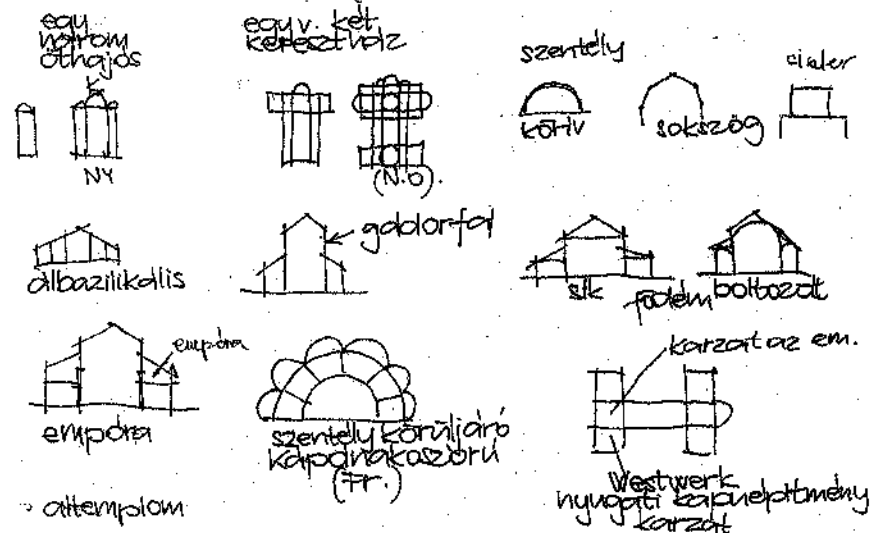

Magyarország:

- Székesfehérvár: bazilika
- Pécs: székesegyház
- Feldebrő: bencés apátsági templom (aba tem.)
- Tárnasszentmárton: székesegyház
- Esztergom: királyi palota
- Zelazdófalva: ciszter templom
- Pannónia: bencés apátsági templom
- Fák: bencés apátsági templom
- Lébény: bencés
- Visegrád: Salamon torony
- Nagyvárad: lakótorony

8. Térkiakítás

a. hosszanti elrendezés (korai keresztény bazilikája)

b. központos elrendezés (keresztelők Edifikáció)

- szertartási v. körüjárás
- keresztelők v. temetőkapu
- cikkelyes v. kolostorboltzat

7. Tömegalakítás

- tornyok díszítéssel
- nyugati toronypár
- lépcsőtornyok
- négyzet fölött tornyok
- orsó hatágtornyok
- összetett tömeg
- monumentalitás

8. Építőanyagok

- mész és homokkő
- Németországban kialakulok a teglaépítéssel
- ottatlan mész a falazóhabarcsban
- kő boltzatok
- tegla sívek
- fa tetel szerkezet
- hejőzet: zsindely, pala, kőlap, cserép, fémlemezburkolás

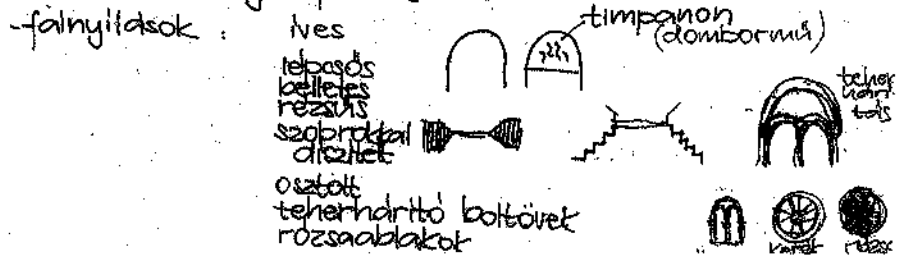
9. Szerkezetek

- szelőd falak tömör alátámasztók, erdőtő
- belső támaszok pillérek, oszlopok
- habarcska illesztett, pontosan faragott kőszert
- fa koszorúkeret
- félkörös vagy csúcsos átíthetős
- boltzatok:
  - donog
  - hevederes donog
  - hatszögletes boltzat
  - keresztboltozat
  - keresztboltozat
  - hevederes
  - barokk
  - csúcsos keresztboltozat
  - kolostor
  - cselegyes
  - cikkelyes boltzatok
- vegyes falak

10. Formajegyek

- oszlopok:
  - osovart
  - kettős
  - kötött
  - gyűrűs
- albazat:
  - díszes kocka
  - korintusi kompozit
  - kockafejzet (rajnai)
  - növény
  - figurális
  - albazat
  - szőnyek

- pillérek:
  -
  - ◇
  -
  - ⊕
  - tehertől függő km
  - tagozott
  - kötött pillérek

2. ROMÁN ÉPÍTÉSZET

A korai középkorban még nehézkesnek tűnő alkotások korai keresztény építészti eredményeket fejlesztettek tovább s főleg térkialkítási és boltozástechnikai eredményekkel megvetik a gótikus formálás és szerkesztés alapjait. Zöm- mel a szerzetes rendek építenek.

Építőanyagok, szerkezetek:

- legáltalánosabb a pontosan faragott kváderekből épített, kívül-belül nyersen hagyott, habarcsba falazott kőfal
- térlefedés: román keresztboltozat- tal, esetleg dongával; bordás bolto- zatszerkezetek
- félköríves nyíláséthidalások.

Épületfajták:

- templomok toronnyal, keresztelő kápolnákkal
- kolostorok (iskolákkal, könyvtárak- kal, kézműves műhelyekkel)
- lakótornyok, várak
- egyszerű városi lakóházak.

Emlékek:

- Franciaországban: Arles, Perigueux, Poitiers, Caen temploma
- Itáliában: Milánó: San Ambrogio; Verona: San Zeno; Piss együttese
- Németországban: rajnmenti nagy templomok
- Magyarország: Gyulafehérvár, Ják, Lágány, Ócsa, Karcsa, Pécs, Bál- apátfalva nagy templomai; Pápóc, Kallósd, Ják körtemplomai; Ecsér, Csempeszkopács, Nagybörzsöny, Eg- regy, Szalonna, Vízoly kis falu- si templomai; Sárospatak, Visegrád, Nagyvázsony, Léka váranak lakótor- nye; Esztergom királyi palota ma- radványai.

Jelentősége: - magasrendű kőfaragótechnikát fejleszt ki

- szobrászatot és építészetet szor- ros egységben fejleszti

- fejlett boltozási technikával le- hetővé teszi a háromhajós bazilli- ka boltozott térlefedésű típusá- nak kialakulását

- egyházi építészetben a templom - keresztelő kápolna - harangtorony hármas egységét és a kolostorépü- leteket alakítja ki

- megindítja a polgárosodó városi építészetet.

Ellenőrző kérdések:

- 1.) Milyen épületfajtákat és milyen szerkezettel épít a román építészet? (vázl rajzokkal)
- 2.) A román építészet emlíkel Magyarországon
- 3.) A román - átmeneti - gótikus építészeti szerkezetek fejlődése.
- 4.) Mi a román építészeti jelentősége?